

SERPENS AENEUS 20 26

Serpens Aeneus 2026

Formandens hilsen	3
Har du penge, så kan du få ...	4
Nye i bestyrelsen	5
Årsmøde	
Program	6
Praktiske informationer	7
Missionærers udfordringer og trivsel	8
Fælles kald – forskellige værktøjer	10
En livsrejse – en karriererejse	12
Reportager	
Sorg forsvinder ikke, den forandrer os	15
Guds kald er som et skub eller en god byrde	16
Lys i lægens hænder	18
Mit lægeliv/studieliv	
Bøn blev et tilbud til mine patienter	20
Jeg behøver ikke at have styr på, hvad fremtiden bringer	22
Internationalt	
Rejseberetning fra Moldova	24
Mikroskoper og medicin bringer håb i Nordcameroun	26
Fremtidige internationale projekter	27
Bøger	
Andagt: Et land, der flyder med mælk og honning	30
Mit bibelvers	31
ICMDA Verdenskonference	32

ISSN: 0901-988X

Serpens Aeneus er årsskriftet for Kristelig Lægeforening i Danmark. Serpens Aeneus betyder kobberslangen og henviser til fortællingen i 4. Mosebog kap. 21 om den kobberslange, Gud bad Moses lave og sætte på en stang. Den skulle bringe helbredelse for de slangebidte, der så på den. Jesus bruger århundreder senere kobberslangen som et billede på sig selv: Når han ophøjes på korset, er det for at bringe liv og helbredelse til mennesker.

Forsidebillede: Esben K. Mortensen, privatfoto.

Redaktion

Ditte Olsen (ansv. red.)
Torben Andersen
Jørgen Nørrelykke Nissen
Peter Bank Pedersen
Rebekka Kock Andersen

Medlemskab: Åbent for enhver læge, der kan tilslutte sig foreningens formål. Kontingentet er 700 kr. for læger, 100 kr. for studerende. Medlemmer modtager automatisk intern info-mail 5-6 gange årligt.

Bank: Nordea, Reg.nr. 2101, Kontonr. 5909-763-365

Hjemmeside og nyhedsmail: På dkkkf.dk kan man løbende følge med i foreningens arbejde og læse nyheder. Man er også meget velkommen til at tilmelde sig foreningens nyhedsmail, som udsendes 4-5 gange årligt. Det sker via en boks på forsiden.

BESTYRELSE

Formand

Heidi Dahl Christensen (missionssekretær)
E: formand@dkklf.dk

Næstformand

Peter Bank Pedersen (studentersekretær, Århus)

Øvrige bestyrelsesmedlemmer

Jonas E. Pedersen
Kaja Roager Christensen
Karen Margrethe Nissen (studentersekretær, Kbh)

Suppleanter

Mai Froberg Sørensen (studentersekretær, Odense)
Lilia Lautrup-Meiner

Øvrige associerede:

Kasserer og forretningsfører
Karen Nielsen
Næstvedgade 6 B 1.tv, 2100 København Ø
T: 51 36 86 51
E: klfkasserer@gmail.com

Kommunikationsmedarbejder

Ditte Olsen
E: ditte@dkklf.dk

Grafisk design: Finn Brohus

Tryk: Øko-Tryk, Skjern

Formandens hilsen

AF HEIDI DAHL CHRISTENSEN, ESBJERG

Som ny formand i Kristelig Lægeforening, vil jeg gerne begynde med at sige tak til Ida Guldborg for hendes store arbejde som formand i de sidste fire år. Det har været en fornøjelse at være i bestyrelse med hende.

Den nye bestyrelse

At efterfølge Ida er store sko at udfylde! Derfor har Peter (næstformanden) og jeg valgt at deles lidt om formandsopgaverne. Peter har en god organiseringssevne omkring møderne og er super til at koordinere med talere med mere. Derudover har han et rigtig godt samarbejde med kristne medicinere i Jylland. Det er en stor hjælp for mig som ny formand.

Vi har derudover fået to nye medlemmer i bestyrelsen, og jeg er taknemlig over, at det endnu engang (med lidt pres) lykkedes at få sammensat en god bestyrelse med forskellige kompetencer, fagligheder og kontakter. Og det glæder mig rigtig meget, at alle i år modtager genvalg.

2025 med spændende arrangementer

Jeg håber, mange af jer har haft mulighed for at deltage i de forskellige arrangementer, som vi havde i 2025 og her i starten af 2026. Du kan læse de fyldige reportager fra møderne på vores hjemmeside.

På årsmødet 2025 havde vi endnu en gang et inspirerende og berigende samvær. For mig er årsmødet altid en dejlig weekend: Man kan puste ud, nyde fællesskabet og blive inspireret på ny. Jeg holder af den nysgerrighed, der er på hinandens liv og arbejde og opdateringer på, hvad der mon er sket siden sidst. Jeg elsker historierne fra

de mange i foreningen, som har været lægemissionærer, og de inspirerende lægeliv, medlemmer har levet eller er lige midt i. Jeg har mange forbilleder i denne forening.

Studerterfællesskabet

Studerterarbejdet i Danmark gik noget i stå i forbindelse med COVID-pandemien. Vi glæder os meget over, at der nu er fremgang i alle de tre store studiebyer. Vi kæmper lidt med at få Aalborg og Esbjerg med.

I marts kunne Kristne Medicinere samle en fin flok til landslejr i Århus med repræsentanter fra flere dele af landet. Det er et stort bøttesvar i foreningen at mærke og se væksten i studenterarbejdet.

For mig personligt betød min tid i kristne medicinere rigtig meget. Det gav mig et rum med ligesindede, som forstod presset af studiet og også de etiske dilemmaer, som mine læsemakere eller kirkevenner ikke altid forstod. Det gav et sammenhold på tværs af årgange og kirkesamfund.

Jeg husker første gang, jeg som ung studerende var på KLF-årsmøde; hvor inspirerende det var at deltage i et fællesskab, hvor ældre læger havde lyst til at lære os som studerende at kende. At møde læger, som brændte for deres specialer. Et fællesskab, hvor vi som studerende havde en værdi, selvom vi var nederst i lægehierarkiet.

Jeg håber, at vi som forening fortsat kan tilbyde sådant et fællesskab og være med til at bede for KM'ere rundt om i Danmark.

International inspiration

Denne sommer byder på verdenskonference i ICMDA. Denne gang på ferieøen Jeju i Sydkorea. Det er femte gang, jeg har fornøjelsen af at deltage og ser meget frem til at være med.

Jeg overraskes ofte over, at selvom vores lande – og ressourcer – er meget forskellige, er der oplevelser og dilemmaer, som går igen, ligegyldig hvor vi er i verden. Jeg bliver dog også opmærksom på og taknemlig over, hvor godt vi har det i Danmark.

Vi er flere, der følges til verdenskonference og vil sende lidt billeder hjemover - så hold øje med KLF's facebookside i løbet af sommeren.

Heidi Dahl Christensen, formand for Kristelig Lægeforening fra 2025. Har siddet i bestyrelsen siden 2021. Speciallæge i nefrologi på Esbjerg Sygehus.

Har du penge, så kan du få ...

AF BESTYRELSEN FOR KRISTELIG LÆGEFORENING

Tak for alle gaver til foreningens arbejde, der er god brug for dem!

Vi ved alle, at der skal penge til for at få alting til at hænge sammen – og sådan er det også for Kristelig Lægeforening.

Ved generalforsamlingen sidste år blev regnskab 2024 fremlagt med underskud på godt 37.000 kroner. Kontingentet for læger blev hævet fra 500 til 700 kroner året før. På trods af det var budget 2025 heller for optimistisk. Som så meget andet i samfundet, er KLF's omkostninger også steget.

Ikke at der er krise, men der er så meget, bestyrelsen gerne vil. Uden frivillige gaver til at supplere kontingentet, vil der dog fremover ikke være meget til overs til at realisere de gode idéer.

Derfor skal der også lyde en kæmpe tak til alle jer, der efter sidste generalforsamling sendte et bidrag til foreningen. I sidste kvartal af 2025 indkom 29.000 kroner af årets gaver på i alt cirka 68.800 kroner! Også stor tak til jer, som trofast har støttet KLF økonomisk i mange år!

Økonomisk støtte til KM

Vi glæder os utrolig meget over, at der de seneste år har været mange studerende med som deltagere på årsmødet. Vi glæder os over, at de lokale KM-grupper rundt om i landet trives. Vi tror, der også i fremtiden er brug en forening for kristne læger i Danmark!

Derfor vil vi også gerne støtte Kristne Medicinere økonomisk. Konkret lancerede vi på sidste års generalforsamling en rejsetilskudspulje, som KM'ere, der vil til ICMDA's verdenskongres, kunne søge støtte fra (max 5.000 kr. pr. ansøger). Vores mål var at indsamle 30.000 kro-

Brugte ambulancer proppet med medicin blev doneret til Ukraine via ICMDA i 2024

ner. I skrivende stund (primo maj) er der indkommet 10.750 kroner. Ansøgningsfristen udløb 1. maj 2026.

For første gang i mange år har der i marts måned været en landslejr for Kristne Medicinere. Se omtalen på side 18. Den slags initiativer ønsker vi også at støtte økonomisk.

Økonomisk støtte via ICMDA

Med en verdensmålestok så er vi rige i Danmark. Og vi har fred her til lands! Det gælder ikke alle steder, som de fleste ved. Derfor gav vi i 2024 også et bidrag på 10.000 kroner til Ukraine via ICMDA. Pengene gik til genbrugsambulancer og medicin. Du kan læse mere om det på vores hjemmeside.

Som en lille forening i et lille land er det et stort privilegium at være en del af en international organisation for kristne læger, som ICMDA jo er. Sammen har vi bare flere resurser. Derfor ønsker vi også at give vores bidrag til kristne brødre og søstre, som står i lægegerningen i udfordrede dele af verden.

Ønske for fremtiden

Bestyrelsens ønske for Kristelig Lægeforenings økonomi i fremtiden er, at vi ikke behøver at skære i posterne til den kommunikationsansatte, til årsmødefaciliteter og årsskrift og samtidig kan støtte Kristne Medicinere og gode projekter gennem ICMDA.

Tak for enhver gave! Overvej også gerne at blive fastgiver – du kan blive det både med det beløb og den frekvens, der passer til dig. Kontakt vores kasserer Karen Nielsen, hvis du vil have en snak om det.

Støt KLF via MobilePay

Nye i bestyrelsen

Mød Lilia Lautrup-Meiner

Hvad laver du til daglig?

Jeg arbejder som vikar i en almen praksis. Jeg er gift med Nicklas, vi har to børn og bor i Hvidovre. Når jeg har fri, er jeg rigtig glad for min have, hygge og kage.

Hvorfor er Kristelig Lægeforening vigtig?

Kristelig lægeforening er et fællesskab, hvor vi kan støtte hinanden i at være kristne læger. Det er inspirerende og opmuntrende at møde andre og høre foredrag osv både i vores egen forening og ICMDA.

Hvad fik dig til at stille op til bestyrelsen?

Jeg vil gerne bidrage til, at arbejdet i KLF fortsætter.

Mød Karen Margrethe Nissen

Hvad laver du til daglig?

Jeg har været læge i 42 år, og efter 26 år som solopraktiserende læge på Nørrebro, har jeg siden marts 2024 været lægevikar på deltid i Brøndby Øster. Fantastisk med mere frihed.

Jeg bor sammen med min »læge-mand« Mogens i Valby, hvor vi er med i en madklub på vores vej, hvilket er berigende. Jeg holder af at løbe en tur i nærområdet, gå til seniortræning og vandre i naturen både i Danmark og udlandet. Seniorlivet giver mere tid til at dyrke de personlige relationer og få læst andet end faglitteratur.

Vi har også et sommerhus på en naturgrund i Klint. Her slapper man af på en anden måde.

Hvorfor er Kristelig Lægeforening vigtig?

KLF har siden studietiden stået mit hjerte nært. Et berigende fællesskab, hvor man på tværs af kirkeforhold kan mødes med andre kristne læger og medicinstuderende og dele både lægeliv og de mange etiske udfordringer, man støder på i hverdagen.

Hvad fik dig til at stille op til bestyrelsen?

Jeg blev opfordret! Havde egentlig tænkt, det var vigtigt med unge kræfter i bestyrelsen, men da det er anden gang, jeg sidder i bestyrelsen, huskede jeg fra min første periode i slut-80'erne, hvilken fornøjelse det var at møde ældre, erfarne læger i bestyrelsen ...

Årsmøde: Program

Velkommen til Kristelig Lægeforenings årsmøde 2026
2.-4. oktober på Dalum Landbrugsskole, Landbrugsvej 65, Odense

PROGRAM

Fredag	Lørdag	Søndag
17.00 Tjek ind, lærerværelset	8.00 Morgenmad i spisesalen	8.00 Morgenmad i spisesalen
18.00 Aftensmad i spisesalen	9.00 Andagt	9.00 Internationalt v/Heidi D. Christensen
19.00 Velkommen til Årsmøde 2026	9.15 Jørgen Due Madsen: <i>Missionærers udfordringer og trivsel</i>	Mission Afrika, projekt i Burundi v/Malene Broholm
19.10 Tine Engberg Damsgaard <i>Lægeliv i et større perspektiv</i>	10.00 Formiddagskaffe	9.30 Elisa og Christian Wejse <i>Fælles kald – Forskellige værktøjer</i>
20.30 Lovsang	10.30 Jørgen Due Madsen: <i>Missionærers udfordringer og trivsel</i>	10.15 Formiddagskaffe
21.00 Ost og rødvinsarrangement, lærerværelset	12.00 Middagsmad i spisesalen	10.30 Elisa og Christian Wejse <i>Fælles kald – Forskellige værktøjer</i>
	13.00 Tur i området for dem, der har lyst/afslapning på Dalum	11.30 Afslutning
	14.00 Specialedating og eftermiddagskaffe	12.00 Frokost og slut på Årsmødet
	15.15 Kristelig Lægeforening aktuelt: Hvad rører sig?	
	15.30 Generalforsamling, se dagsorden	
	18.00 Aftensmad i spisesalen	
	19.30 Festaften	
	21.00 Kaffe, efterfølgende hygge i lærerværelset	

Generalforsamling 2026. Dagsorden

1. Valg af dirigent
2. Fremlæggelse af udvalgs- og bestyrelsesberetning til godkendelse
3. Fremlæggelse af revideret årsregnskab 2025 til godkendelse og fremlæggelse af budget for 2026
4. Forslag fra bestyrelse eller medlemmer
5. Valg af medlemmer til bestyrelsen. Peter Bank Pedersen og Kaja Roager Christensen er på valg og modtager begge genvalg
6. Valg af bestyrelsessuppleant. Lilia Lautrup-Meiner er på valg og modtager genvalg
7. Valg af revisor
8. Fastsættelse af kontingent for det kommende år
9. Eventuelt

Årsmøde: Praktiske informationer

Priser*

	Medlemmer			Ikke-medlemmer		
	<i>læger</i>	<i>læger, 0-2års kandidater</i>	<i>studerende</i>	<i>læger / ægtefæller</i>	<i>læger, 0-2års kandidater</i>	<i>studerende</i>
Med overnatning						
Enkeltværelse, hele årsmødet	2.500	1.250		3.200	1.950	
Dobbeltværelse, hele årsmødet	2.200	1.100	300	2.900	1.800	400
Enkeltværelse, 2 dage	2.100	1.050		2.800	1.750	
Dobbeltværelse, 2 dage	1.800	900	300	2.500	1.600	400
Uden overnatning						
Hele årsmødet	1.600	800	300	2.300	1.500	400
Fredag	500	250	300	1.200	950	400
Lørdag	900	450	300	1.600	1.150	400
Søndag	500	250	300	1.200	950	400

* Sengelinned og håndklæder er inkluderet. Børn under skolealder kan medtages uden merbetaling.

Tilmelding

Tilmeld dig senest den 14. september 2026 pr. mail til kasserer Karen Nielsen på klfkasserer@gmail.com med følgende oplysninger:

- 1 Navn(e), by og status (studerende, læge, ægtefælle, børn). For læger: oplys venligst speciale.
- 2 Ønske om enkelt- eller dobbeltværelse samt eventuel værelseskammerat
- 2 Deltagelse på hele årsmødet eller

blot dele af årsmødet (oplys tidsrum)

- 2 Eventuelle ønsker til forplejning (vegetar, veganer, allergi)
- 2 Samkørsel: Kommer du i bil, og hvor mange ekstra pladser har du? Ønsker du kørelejlighed?

Husk at indbetale beløbet på konto: 2102 – 5909 763 365. OBS: Angiv navn. Tilmelding gælder først, når indbetaling er sket.

Andre praktiske detaljer

Dalum Landbrugsskole er beliggende på Landbrugsvej 65 i det sydlige Odense, nær Hunderupskoven og Fruens Bøge. Der er gratis parkering ved skolen.

Samlingssteder under årsmødet er mødesal og lærerværelse.

Medbring eventuelt festtøj til lørdag aften.

Missionærers udfordringer og trivsel et psykologisk, psykiatrisk perspektiv

AF JØRGEN DUE MADSEN, BAGSVÆRD

Hos de fleste missionselskaber er det en forudsætning for ansættelse, at der bliver foretaget en faglig psykologisk-psykiatrisk screening af de kommende missionærer og eventuelle børn.

Det var først i løbet af 1980'erne, at der kom et større fokus på missionærers og missionærfamiliers udfordringer og trivsel både internationalt og i Skandinavien. For mit vedkommende stiftede jeg bekendtskab med dette fagområde i Norge, hvor jeg i årene 1985-90 var ansat på Modum Bads Nervesanatorium både som uddannelseslæge og overlæge.

Psykiatrisk hospital med Institut for sjælesorg

Modum Bad var og er et højt fagligt respekteret psykiatrisk ambulans- og døgnhospital med et diakonalt grundlag. Derfor var det naturligt, at missionærer med forskellige problemstillinger relateret til trivsel, belastninger i familie og mere eller mindre psykologisk og psykiatrisk problematik, søgte hjælp her til disse udfordringer.

Modum Bad havde både individualafdelinger og en familieafdeling, hvor hele familien kunne blive indlagt, og hvor der var fagligt personale med hjerte for vigtigheden af mission. På Modum Bad er der også et Institut for Sjælesorg, hvor der også kom missionærer til samtaler, kurser m.v.

Missionærbørns (mis)trivsel

Nogle af tematikkerne handlede også om missionærbørns (manglende) trivsel, hvor de skolesøgende børn på den tid og mange år tilbage i historien ofte

blev placeret på heldøgns boarding-schools. Der blev de – ligesom andre udstationerede faggruppers børn - i en ganske tidlig alder anbragt, mens forældrene havde deres virke andre steder i landet.

Der kom således et stadigt større fokus på børnenes savn af forældre – og forældrenes savn af børnene - under en sådan skoleform. Og værre var det, at der på enkelte af skolerne blev afsløret alvorlige seksuelle overgreb.

Under min uddannelse som psykiater på Modum Bad mødte jeg således et bredt udsnit af missionærers mange forskellige udfordringer både på godt og ondt. Jeg havde gode vejledere i opgaven med at samtale og drøfte muligheder for, hvordan missionærer kunne finde en vej og et samarbejde med hinanden og med diverse missionselskaber videre frem som missionærfamilie eller som singlemissionær.

Øget fokus på trivsel i missionselskaber

Efter at jeg og min familie igen kom tilbage til Danmark i 1990, har jeg bidraget som psykiater i den faglige omsorg for missionærer og gennem årene er der i tiltagende grad blevet samarbejdet med de allerfleste danske missionselskaber. De fik i løbet af 1990'erne og fremover et stadigt øgende fokus på, at deres missionærer både før, under og efter en ansættelse som missionær

skulle have mulighed for en drøftelse også af deres psykologiske og familiære forhold i deres meget forskelligartede tjeneste typisk som udsendt til lande i Afrika og Asien.

I alle mine seksten år på *Styrk Familierne* har der i tiltagende grad været relevante fagfolk ansat, som har stået for og stadigt udarbejder vigtig faglighed i arbejdet med omsorgen for mennesker, som har været udstationerede, herunder også udvikling af vigtige samtalegrupper til missionærbørn i forskellige aldre.

Psykologisk-psykiatrisk screening før ansættelse

De fleste missionselskaber gjorde det efterhånden til en forudsætning for ansættelse, at der blev foretaget en faglig psykologisk-psykiatrisk screening af den kommende missionær eller den kommende missionærfamilie, inklusive familiens børn. Dette foregår i praksis ved, at de eventuelt kommende missionærer udfylder mange forskellige baggrundsspørgsmål og psykologiske test, som bliver tilsendt inden en aftalt samtale.

Ved den efterfølgende screening/samtale bliver der reflekteret videre over svarene på disse spørgsmål, om styrker og sårbare sider ved deres tilgang til livet, troen og fremtiden. Om forhold mellem kald og lyst til at blive missionær, og hvilken betydning

Jørgen Due Madsen har deltaget i adskillige missionærsamlinger i forskellige lande hos forskellige missionselskaber. Dette billede er udlånt af Luthersk Mission fra en missionærkonference i Tanzania. Foto: LM-arkiv

forskellig tilgang til dette ordpar kan have mellem ægtefæller.

Samtalerne bliver afholdt både individuelt og fælles, hvis det handler om en familie. Og er der børn i skolealder, får de også alenetid til at samtale om, hvad de tænker om at skulle rejse langt væk til en ny tilværelse.

Resultatet eller evalueringen af denne screening udmønter sig altid i en udtalelse til missionselskabet. Kort sagt: om der er grønt, gult eller rødt lys for at gå videre med en ansættelse. Og denne udtalelse bliver altid drøftet, og formuleringerne godkendt af de pågældende ansøgere. Pladsen er ikke her til at eksemplificere forholdene bag ved disse farver, men der har gennem årene været mange grønne, nogle gule og meget få røde.

Faglig og personlig assistance i missionærtjenesten

I omsorgen for udsendte missionærer har der også gennem alle årene været mulighed for faglig og personlig assistance under tjenesten, hvilket den teknologiske udvikling med diverse elektroniske samtalemuligheder også har bidraget betragteligt til i de senere år.

På hjemmeorlov er der også oftest mulighed for samtaler, både mhp. drøftelse af problemstillinger ved at være

udsendt og for at bidrage til at forebygge manglende trivsel i den næste periode.

Igennem årene har der også været missionærsamlinger, hvor jeg bl.a. har deltaget i Nigeria, Botswana, Tanzania, Ethiopien, Nepal m.v. Ved disse besøg har der også været plads til individuelt eller som gruppe at fokusere på diverse trivselsudfordringer. Der har også enkelte gange været akut rejse til et land, hvor ulykker eller overfald har rystet hele missionærmiljøet.

Det kan være sværere at 'komme hjem' Missionselskaberne har igennem mange år også tilbudt missionærer en samtale hos undertegnede eller mine dygtige kolleger på *Styrk Familierne* ikke bare ved hjemmeophold, men også efter endt tjeneste.

Det har efter min vurdering været vigtige møder, fordi det på en måde for mange missionærer er anderledes og tidvis sværere at »komme hjem« end at rejse ud. Måske hænger det sammen med, at missionærerne i deres indre er ændret betydeligt mere, end de altid selv tænker på, og at fællesskabet herhjemme på en måde ikke er ændret i samme grad.

Tematikkerne for missionærer er mange og har gennem de sidste ca. fyre år, hvor jeg har været involveret,

måske også ændret sig ganske meget. En meget væsentlig faktor er det teknologiske, hvor der er sket en revolution. Nu kan missionærer være i god kontakt med familie og vennegrupper derhjemme og få mange synspunkter og input fra dem måske ugentligt eller oftere, som på godt og ondt spiller med i kontakten til missionselskabet, som de er ansat af, og som er deres ledelse.

Jørgen Due Madsen er speciallæge i psykiatri og specialist i psykoterapi og supervision. Han er uddannet på Modum Bad, Norge, han har virket som psykiatrisk overlæge bl.a. i Hillerød og Ballerup, og de sidste mange år frem til 2025 som psykiater på Center for Familieudvikling, som nu hedder *Styrk Familierne*.

Jørgen vil på årsmøde 2026 give en bredere fremstilling af sine erfaringer med missionærers udfordringer og trivsel og håber på gode drøftelser.

Fælles kald – forskellige værktøjer

AF ELISA OG CHRISTIAN WEJSE, AARHUS

I den enes sammenhæng bruges forkortelsen TB om tuberkulose og i den andens sammenhæng bruges forkortelsen TB om trosbekendelsen. Det er blot en lille forskel i en stor mængde forskelle i fag og arbejdsopgaver som læge og præst, alligevel oplever vi at mødes om det samme menneskesyn og kald.

Elisa er i skrivende stund sognepræst i Ravnsbjergkirken, som ligger ved Rosenhøj i Viby, hvor 1/3 af beboerne er medlem af folkekirken. Christian er overlæge ved Klinik for Komplex og Tværkulturel Medicin på Aarhus Universitetshospital. Vi løb på hinanden som stud.theol. og stud.med i KFS og var klar på, at vi skulle ud at opleve verden sammen. Især to år i Vestafrika har formet os.

Infektionsmedicinen blev set som en vej til at komme ud i verden, så efter en introstilling på Skejby i infektionsmedicin, hed det Ph.d. om tuberkulose på Bandim Health Project i Guinea-Bissau, hvor vi slog os ned med tre små børn.

Det var nok et kald at gøre det lidt bedre for nogle af dem, der var udsat for nogle af verdens største dræbere; tuberkulose og HIV. For Elisa et kald til at starte et kristent IFES studenterarbejde op i landet, hvor vi støttede en lokal studenterpræst, hun blev supervisor for.

Elisas vej til præsteembede

Elisa begyndte i sin tid på teologistudiet for at finde ud af, om det gav mening at tro på Gud. Hun kom til tro på Jesus som sin frelser og herre de første år af studietiden og følte sig hjemme i KFS.

I de første studieår opdagede hun dog også modstanden mod kvindelige

præster og brugte selv meget studietid på at finde vej i det. Selvom hun fandt, at kvindelige præster er indenfor rammen af det bibelske syn på kvinder, havde hun efter endt studie ikke frimodighed til at søge embede som præst.

Det var først efter årene i Afrika, at hun oplevede Guds finger i at få embede. Det blev som studenterpræst ved Helligåndskirken og Aarhus Universitet.

Drømmen om indvandrermedicinsk klinik

Efter tiden i Afrika og afsluttet Ph.d. var det for Christian tid til at færdiggøre hoveduddannelse i infektionsmedicin, men erfaringerne med patienter med en anden kulturel baggrund førte til et særligt fokus og omsorg for patienter med indvandrerbaggrund.

De lidt besværlige og komplekse patienter med migrantbaggrund havde det med at flyde ind i hans ambulatorium. Så HU-forløbet var ikke ret langt fremme, før drømmen opstod om at lave en indvandrermedicinsk klinik ligesom den, de havde i Odense. Det blev hurtigt det primære kald.

Den fremmede er din næste

Vi læser i Bibelen om et særligt ansvar for at tage os af enken, de faderløse og de fremmede. Man kan på nogle områ-

der sammenligne nutidens indvandrerpatienter med de spedalske på bibelsk tid, som Jesus jo også havde et særligt blik for.

Vi tænker, at alle i kirken - derfor også de kristne læger - har en særlig forpligtelse til at elske de fremmede i vores land som os selv (3 Mos 19,34). Skriften kalder os også til at behandle den fremmede som gæst og som en af landets egne (5 Mos 10,18-19). Gud dømmer faktisk dem, der afviser den fremmede på linje med troldmænd og horkarle (Mal 3,5).

Læser vi os igennem evangelierne, så møder Jesus gang på gang fremmede. Nogle gange er han skeptisk og argumenterer, at han er kommet for at redde de fortabte får af Israels hus, men overtales af gode argumenter som fra den kanaanæiske kvinde, der beder om, at han helbreder hendes datter (Matt 15,21ff). Andre gange fremhæver han netop den fremmedes tro, som hos den romerske officer (Luk 7,1ff), der beder Jesus helbrede sin tjener.

Jesus lever GT's menneskesyn ud

Jesus lever det menneskesyn ud, som allerede er beskrevet i Det Gamle Testamente. I bjergprædikenen opfordrer han os til ikke kun at hilse på

Elisa og Christian Wejse bor i Aarhus. Hun er sognepræst, og han er overlæge i infektionsmedicin. Søndag på årsmødet vil de fortælle mere om deres fælles kald. Privatfoto.

vores brødre, men også vise godhed og barmhjertighed samt elske dem, der ikke elsker os.

Jesus betragter de fremmede som ligeværdige, endda fremmede kvinder som den samaritanske kvinde ved brønden (Johs 4,1ff). Hende har han den længste meningsudveksling i evangelierne med omkring bøn. Han tager hendes spørgsmål alvorligt og går også imod de sociale normer, da han beder den fremmede kvinde om hjælp til at få noget vand. Da hun går tilbage til sin landsby, bliver hun den første kvindelige prædikant i evangelierne – fordi hun oplever sig mødt af Jesus som et ligeværdigt menneske.

Gud har altid 'gang i noget' med mennesker

Som præst og læge forsøger vi at leve ud fra troen på, at Gud allerede har gang i noget med de mennesker, vi møder. At han har en historie kørende med det andet gudskabte menneske,

udenom mig, og før jeg selv kommer ind i billedet.

På den ene side, så letter det ansvaret fra mine skuldre, at Gud er der, før jeg træder ind på scenen. På den anden side, så står jeg med en ydmyghed overfor dette andet menneske. Selvom det er en fremmed, der er anderledes, end jeg er, så er det et ligeværdigt menneske og kendt af Gud. Her får vi måske i mødet lov til at spille en lille rolle ind i det menneskes historie. Forstået sådan, at Gud var der, før vi kom til, og Gud vil fortsætte sin historie med den person, også efter vi har forladt relationen.

Et liv med Gud i centrum

Rich Warrens bog »Det målrettede liv« kom til at betyde meget for os, da vi boede i Afrika. Den har præget os lige siden. Bogens fokus er, at meningen med livet er at elske, ære og tjene Gud. Om det så er ved at skifte en masse bleer og sidde på gulvet og lege, som

det var for Elisas vedkommende de år, ja, så var det at ære Gud. For i de år var hendes største fokus at være på barsel og forældreorlov. Siden har arbejdsfunktioner og arbejdsplads ændret sig, men den bog gav os syn for at se tingene i et større perspektiv og se ud over vores egen navle.

Siden er den tanke blevet styrket i læsningen af den katolske jesuittermunk Ignatius fra 1500-tallet. Ignatius ser vores hverdag og alt, hvad vi fylder i den, som en måde at elske, ære og tjene Gud. Vi skal ikke parkere Gud i ugens løb og kun tage ham frem søndag formiddag, men alle relationer, gøremål og alt indhold i livet skal have Gud som centrum.

Ønsker vi at tage Bibelen alvorligt i vores liv, så fylder den fremmede utrolig meget i hele Bibelens menneskesyn. I den globale verden og i et tværkulturelt Danmark elsker, tjener og ærer vi Gud, også når vi ser den fremmede som et ligeværdigt gudskabt menneske.

En livsrejse – en karriererejse

AF TINE ENGBERG DAMSGAARD, AARHUS

Det blev klart for mig allerede under kandidatdelen på studiet, at det var kirurgi, der tiltalte mig, og i særdeleshed plastikkirurgien med dens mange facetter.

Under forberedelsen til denne artikel faldt jeg over Luthers begreber »kald og stand« – og indså, at disse på en meget fin måde får mine overvejelser og oplevelser i mit lægeliv til at hænge sammen.

I Danmarks Nationalleksikon »Lex« defineres stand som de livsordninger, Gud har indstiftet: familien, kirken og samfundet (læs i vores sammenhæng: arbejdsplads). Kald defineres som den konkrete opgave, vi har inden for vores stand (vi tjener Gud ved at udføre vores opgaver/passe vores arbejde).

Så disse to begreber bliver den røde tråd i det følgende.

Mercy Ships - syntese af kald og stand

En af vores livsoplevelser er de 14 dage, hvor jeg og min mand var frivillige på hospitalsskibet Africa Mercy ud for kysten ved Pointe-Noire i Congo.

Mit ophold på Mercy Ships var syntesen af kald og stand: Oplevelsen af, hvordan mine tilegnede kompetencer fra én kontekst: »den rige del af verden« ubesværet kunne »oversættes« og anvendes i en fundamentalt anderledes kontekst i den »fattige« del af verden. Det var også syntesen af at sætte plastikkirurgi, som mange nok mest forbinder med kosmetisk kirurgi, ind i den bredest mulige kontekst, nemlig:

rekonstruktive teknikker tæt forbundet med æstetik.

Jeg fik bl.a. mulighed for at operere en pige med ubehandlet forbrænding på halsen. Forbrændingen havde medført, at kæben blev trukket ned mod brystkassen, så hun ikke kunne lukke munden. Ved hjælp af rekonstruktive teknikker fik hun både livskvalitet og udseende forbedret. Det var stort at kunne bidrage med!

Plastikkirurgi som karrierevej

Men hvordan blev plastikkirurgien så min karrierevej, og hvordan balancerer man et højt profileret og kompetitivt speciale med det at leve op til sin »stand« og udfylde sit »kald«?

Jeg tror, at overskriften over mit livsvalg og karrierevalg kan sammenfattes i dette sangvers:

»Sæt dig et mål. Lad det signes af Gud, og giv det hver evne i fæste.

I kampen skal evnerne folde sig ud og bære dig ...« (*De Unges Sangbog*, 1949, nr 372).

Vores arbejde – og jo i særdeleshed for os som læger – fylder meget i vores hverdag og i vores tanker. Derfor er det vigtigt, når vi vælger speciale, at vi er bevidst om vores valg og ikke lader os nøje; eller lader konjunkturerne, politikerne eller samfundet styre vores valg.

For mit eget vedkommende blev det klart for mig allerede under studiet (på kandidatdelen), at det var kirurgi, der

Tine Engberg Damsgaard er professor i plastikkirurgi ved Odense Universitetshospital og Sygehus Lillebælt Vejle. Hun forsker blandt andet i brystrekonstruktion efter brystkræft, højt-specialiserede plastikkirurgiske operationer og i behandling af senfølger. På årsmødet vil hun fortælle mere om sit karriereforløb og sit arbejde.

tiltalte mig, og i særdeleshed plastikkirurgien med dens mange facetter, mangeartede rekonstruktive teknikker og det multidisciplinære samarbejde.

Dels fordi plastikkirurgi ikke er afgrænset til et organ/et organsystem eller en anatomisk region. Men også tanken om at holde æstetikken for øje – selv i de mest komplekse rekonstruktioner – var medvirkende til, at jeg valgte det plastikkirurgiske speciale.

Plastikkirurgi - både kald og stand

Så det blev min professionelle »stand«, men også mit »kald«. Hjulpet på vej af at sætte mål, arbejde målbevidst og ja: i en del år også yde lidt mere end blot 37 timer om ugen.

Så ganske afgjort også hjulpet på vej af at være så privilegeret at møde de rigtige mennesker på det rette tidspunkt i min karriere, og så erkende, at disse mennesker er gode for mig. Men det har også været vigtigt at erkende, når mennesker eller miljø ikke er godt for mig, og så turde vende om og »ryste støvet af fødderne« (Matthæus Evangeliet, kapitel 10). Husk, hvem du er, du er skabt i Guds billede og skal ikke finde dig i hvad som helst!

Work-life-balance

Den vigtigste faktor for at få det til at lykkes for mig at forene mit kald og min stand, er i høj grad min ægtefælle – og så kommunikation og planlægning, dog også med plads til frirum.

At lave aftaler, realistiske aftaler, og i perioder at skrue ned for ambitionerne, så arbejds- og privatliv kan hænge sammen. Så det ene ikke underminerer det andet.

Den måde, speciallægeuddannelserne pt er sammensat, kræver en særlig indsats i såvel introduktionsstillingen, men i særdeleshed under hoveduddannelsen. For mit og vores vedkommende var det planlægning og dedikation, der fik karrieren til at lykkes.

Ja, det har ind i mellem krævet afsavn, en gang imellem er en lørdag blevet »ofret« for at skrive en artikel,

Plastikkirurgi blev min professionelle stand, men også mit kald, skriver Tine Damsgaard. Privatfoto.

en protokol, at holde onlinemøde med kolleger fra USA eller Europa. Work-life-balance er et personligt ansvar, men også et organisatorisk anliggende. Og i sidstnævnte spiller vores arbejdspladser en stor rolle.

Kvalitet i tiden til privatlivet

Min forskning og mit forskningsfelt blev i høj grad dannet dels af egne ønsker, præferencer og interesser, men bestemt også af at møde de rigtige mennesker/kolleger/foresatte på det rigtige tidspunkt. Og så mærke efter om det nu er det, man skal.

Igen, ja, så kan man kun få det til at hænge sammen, hvis man i en periode yder en ekstra indsats og arbejder struktureret, men også kun hvis man giver sig selv og sin familie og nær-

meste plads og rum. Altså at lægge kvalitet ind i det tidsrum, man nu har til privatlivet. Altså at prioritere kvalitet fremfor kvantitet i en periode.

Mit kliniske ekspertområde og mit forskningsfelt (klinisk forskning i relevante felter i brystkræftpatientens behandlingsforløb og senfølger til brystkræftbehandling) er kommet til at følges ad. Det har været og er helt unikt at få lov til at være med til at implementere nye behandlingsformer, nye kirurgiske teknikker og samtidig at være med til at bidrage til evidensen på området.

Kald og stand i det danske sundhedsvæsen

Men hvordan bærer og udlever vi vores kald i et sundhedsvæsen, der er stærkt presset, både økonomisk, etisk og mo-

Tine Damsgaard og hendes mand var frivillige i 14 dage på »Africa Mercy«. Foto: Mercy Ships/Michelle Murrey

ralsk? Blot for at nævne to emner: aktiv dødshjælp og fri abort.

Vores kald i vores stand er at overholde lægeløftet. Så kort og enkelt kan det siges. Vi kan og skal ikke bære vores kald alene.

Jeg har selv prøvet at stå i en arbejdsmæssig situation, hvor min faglighed (læs: mit kald) ikke kunne stå på mål for den besparelse, som vi på daværende tidspunkt blev tvunget til at implementere. Og hvad gør man så?

Ja, man må gøre det bedste, man kan, og når ens *moral injury* bliver for omfattende, ja, så må man »ryste støvet af sine fødder« og se at komme videre.

Moral injury

Moral injury på sundhedsområdet er den psykologiske belastning, der opstår, når en fagperson føler sig ude af stand til at yde den omsorg/give den behandling, man ved er rigtig, på grund af systemiske barrierer, mangel på ressourcer eller institutionelt svigt.

Det indebærer en krænkelse af ens grundlæggende moralske værdier og

kan føre til dyb skyld, skam, vrede og tab af tillid. Moral injury opstår, når sundhedsprofessionelle står over for uundgåelige etiske konflikter og så bliver tvunget til at vælge mellem patientsikkerhed og egen sikkerhed. Eller det opstår der, hvor man ikke kan levere den ideelle/evidensbaserede behandling på grund af begrænsninger som underbemanding, manglende udstyr eller restriktive retningslinjer.

Vi skal ikke bære kaldet alene

For at forblive hele mennesker i såvel kald som stand og dermed bevare vores identitet, så skal vi holde os målet for øje. I sådanne situationer har jeg selv oplevet, og også oplevet hos kolleger, at vi ikke skal bære vores kald alene.

Jeg ser frem til at dele flere perspektiver på emnerne for artiklen her på det kommende årsmøde i Kristelig Lægeforening.

Mercy Ships. Med udgangspunkt i det kristne livs- og menneskesyn tilbyder Mercy Ships gratis sundhedsydelser til mennesker i nogle af verdens fattigste lande. Dette sker via to hospitalsskibe, som lægger til ved kysten, især i Afrika. Udover operationer og behandlinger uddannes også lokalt sundhedspersonale og udføres renovering eller forbedring af hospitaler og plejeklinikker dér, hvor hospitalsskibene ligger til kaj. En stor del af arbejdet udføres af frivillige, som fx Tine Damsgaard og andre læger, der typisk giver 14 dages gratis arbejdskraft til Mercy Ships.

Læs flere af Tines oplevelser med Mercy Ships ved at scanne QR-koden.

Sorg forsvinder ikke, den forandrer os

AF DITTE OLSEN, KOMMUNIKATIONSMEDARBEJDER

Selvom sorg og tab er smertefuldt, skal vi lære at leve med det, lød det fra Grete Svinth Storbjerg på forårsmødet.

Det er en myte, at sorgen bliver mindre og til sidst forsvinder. Det er en omstillingsproces, hvor man må integrere sorgen i sit nye liv. Det var Grete Svinth Storbjergs væsentligste pointe ved Kristelig Lægeforenings forårsmøde i Aarhus i april. Under temaet: Sorgens mange ansigter delte hun ud til de 27 fremmødte af sin viden og erfaring: Både fra at tale med patienter om, at de snart skal dø, og med pårørende i sorg.

Vi sørger forskellig

»Der er ingen rigtig eller forkert måde at sørge på, vores sorgreaktioner kan være meget forskellige og også komme på forskellige tidspunkter i processen,« slog Grete Svinth Storbjerg fast.

Når man oplever dødsfald, er sorgen en kompleks reaktion; fysiologisk, følelsesmæssigt, kognitivt, socialt og eksistentielt. Den afhænger også af, hvordan vi oplever vores egen værdi.

Vi har forskellige sorgreaktioner, fx gråd, pinefulde følelser, urskriget.

»Har man en gang hørt det skrig, der kommer dybt inde fra en pårørende, der oplever pludselig død, så ved man, hvad jeg mener med urskriget,« sagde Grete Svinth Storbjerg.

Ifølge hende er vi i Danmark ikke specielt gode til at lade hinanden sørge forskelligt i udtryk og tid, men har nogle uskrevne 'følelsesregler' for sorg.

»Hvis man ikke passer ind i disse rammer, får man ikke så meget omsorg som dem, der følger 'reglerne',« mente hun.

Redskaber til den svære samtale

Måltrettet de tilstedeværende læger gav Grete Svinth Storbjerg også et par bud på redskaber til den svære samtale med patienter, hvor helbredelse ikke længere er mulig:

- 1 Respekt for hinandens fag (forbered samtalen i dialog med sygeplejersken)
- 2 Forventningsafstemning (hvem siger hvad)
- 3 Patienten i centrum (For patienten er dette møde måske ét, de aldrig glemmer, selvom det for læge og sygeplejerske blot er et af mange).
- 4 Rammerne og mødet
 - Sørg for et uforstyrret rum uden andre patienter
 - Aflevér telefoner udenfor samtalerummet
 - Bed en bøn for patienten og dig selv, inden du går ind
 - Sæt jer ned, og vis med både krop og ord, at 'vi har tid'
 - Vær til stede i nuet og med en forventning om, hvad der kan opstå. Dermed bliver vi også opmærksomme på, hvad patienten har på hjerte.
 - Tillid er afgørende for, om patienten hører budskabet og oplever at få lov til at sige, hvad vedkommende har på hjerte. Gennem tillid vises medfølelse, respekt og empati.
 - HUSK: Det er patientens lidelse og sorg, ikke din.

Grete Svinth Storbjerg er intensivsygeplejerske og sorgvejleder på Regionshospitalet Gødstrup.

Scan koden, og læs en mere uddybende rapportage fra forårsmødet på vores hjemmeside.

Guds kald er som et skub eller en god byrde

AF DITTE OLSEN, KOMMUNIKATIONSMEDARBEJDER

Ved Kristelig Lægeforenings årlige vintermøde i Værløse var sogne- og arresthuspræst Jesper Oehlenschläger, Hillerød, inviteret til at tale om, hvilken betydning Gud kan have i et kompetitivt lægeliv.

»Præster og læger har det til fælles, at professionen bliver identitetsskabende. Grænserne flyder, fordi vores profession også ofte er vores passion. Måske er det de sidste to faggrupper, hvor man taler om 'kald',« sagde Jesper Oehlenschläger.

'Kald' blev der talt en del om. Blandt andet sagde han: »Kaldet er det lille skub: Der er noget, jeg skal! Og kaldet er den gode byrde: Det gør en forskel på, hvordan jeg tilgår mit arbejde.«

Derefter fik overlæge i radiologi Mark McCullagh, Herlev hospital, og overlæge i dermatologi Christoffer Nissen, Bispebjerg Hospital, ordet. De fortalte, hvordan 'kald' har fungeret i deres lægeliv.

Mark McCullagh, overlæge i radiologi:

»Jeg har været overlæge i ti år nu, men synes ikke, jeg har været karrieredreven. Måske fordi jeg opfatter det ord, som noget med spidse albuer«, indledte Mark McCullagh sin fortælling.

»Jeg mener ikke selv, jeg er pessimist, men jeg kan godt have en lidt kynisk verdenssyn og tilgang til lægegerningen. Der er så mange ting, der spiller ind. Selv om vi gør det rigtige og vores allerbedste, er det ikke sikkert, det er det bedste for patienten, og at alt ender godt,« sagde han, hvorefter han citerede Ordsp 14,12 med et glimt i øjet:

»En vej kan forekomme en mand rigtig og dog ende med at føre til døden.«

»Ordet 'kald' har for mig haft en negativ klang, fordi mine bedsteforældre og forældre i sin tid gav store afkald på grund af missionærtjeneste, men beretningen om tornebusken (2 mos 3,11) er

alligevel fascinerende. På trods af hvad jeg tror, jeg kan bidrage med, kalder Gud mig til, hvad han vil. Og så står der: Jeg vil være med dig!«

»Så dette er min opmuntring, jeg vil

Bibelsens beretning om Moses og tornebusken har overbevist March McCullagh om, at når Gud kalder, vil han også selv være med i opgaven.

Der var også mulighed for at udveksle synspunkter og erfaringer i mindre grupper blandt de 25 deltagere på vintermødet.

give videre: Hvis Gud ønsker, du skal udføre et stykke arbejde, så kan du roligt gøre det!»

Christoffer Nissen, overlæge i dermatologi:

Christoffer Nissen, som få dage inden vintermødet var blevet overlæge, indledte med at afsløre: »Jeg har aldrig besluttet mig for at blive læge. Jeg begyndte på medicin, fordi jeg ikke havde fantasi til andet, da min far er læge, og mine to ældre søskende læste medicin.«

»Som studerende syntes jeg, at studiet var kedeligt, jeg var uden engagement, men arbejdede bare med mine ting. Og det var udfordrende hele tiden at skulle levere og indoptage meget læring. 'At læse medicin er bare krav og krav og ikke specielt spændende', tænkte jeg.«

»Men jeg fik jo min eksamen, og for mig har det gjort en forskel at blive speciallæge. Da fandt jeg mit kald,« konkluderer Kristoffer Nissen og forklarer:

»Som speciallæge er jeg dygtig til én ting og har dermed en unik platform for at kunne gøre en forskel, at kunne løfte

Christoffer Nissen følte sig ikke kaldet til at blive læge, men da han blev speciallæge, fik han et kald.

en patient ud af en svær situation.«

»Mit kald er at være ordentlig på arbejdspladsen. At skabe et miljø, der giver mulighed for at vise næstekærlighed. At give patienterne den bedst mulige behandling og snakke med dem om, hvordan de har det.«

Scan koden, og læs reportagen fra vintermødet på vores hjemmeside.

Lys i lægens hænder

Spændende, opmuntrende, inspirerende og lærerigt er nogle af de ord, der beskriver tre deltageres indtryk fra en weekend for Kristne Medicinere.

I marts afholdt KM landslejr i Aarhus med temaet »Lys i lægens hænder«. 15 studerende fra Aarhus og Odense (og en enkelt fra Tyskland) deltog. På

programmet var der blandt andet »lær forskellige specialer at kende«, og Allan Axelsen, pensioneret PLO, holdt oplæg om, hvordan han integrerede sin kristne

tro i lægegerningen (læs også: Mit lægeliv side 20). Redaktionen har spurgt tre studerende om, hvad de fik ud af at deltage i lejren.

Hvorfor har du valgt at tage med på KM-lejr?

Jeg valgte at tage på KM-lejr, fordi jeg syntes, det lød fedt med en hel weekend, hvor fokus var både medicinstudiet/lægegerningen og lovsang/bibel.

Hvad gjorde størst indtryk på dig under lejren?

Det var utroligt spændende at få et dybere indblik i de tre specialer: onkologi, nefrologi og akutmedicin. Vi var så heldige, at vores køkkenpersonale, udover at kunne lave god mad, også var eksperter og præsenterede deres specialer godt for os og fortalte om deres vej dertil og om cases. Det er fedt at kunne få et indblik i, hvordan ens fremtid kan se ud.

Hvordan oplever du det at være kristen på medicinstudiet?

Jeg synes ikke, det er noget, der fylder så meget generelt i undervisningen. Når jeg snakker med mine medstuderende, bliver jeg ofte overrasket over, hvor mange af dem, der er tilhængere af aktiv dødshjælp, og jeg spekulerer lidt på, om der måske desvær-

re kan komme en anden holdning fra Lægeforeningen i fremtiden end den, de har nu.

Har lejren givet dig nye perspektiver på, hvordan tro og lægegerning hænger sammen?

Det var ret spændende at have besøg af Allan Axelsen, der fortalte om sine erfaringer med at bede med patienter. Han delte også noget af den forskning, Niels Christian Hvidt har lavet om, at der egentlig er ret mange, ca. 55 % af den danske befolkning, der beder under livskriser såsom sygdomme. Derfor vil jeg have de tal med i baghovedet, og eventuelt, hvis al anden behandling er prøvet, og hvis jeg føler, Gud siger det til mig, at jeg måske skal spørge, om patienten kunne have lyst til en bøn. Jeg vil også huske på det i mine snakke med studiekammerater; at der måske nok er flere af dem, der beder, end jeg tænker, og at jeg måske sagtens kan være endnu mere frimodig i min tro.

Adam Wejse

Hvorfor har du valgt at tage med på km-lejr?

Ideen startede faktisk allerede sidste år, hvor vi talte om, at det kunne være virkelig fedt at holde en lejr for kristne medicinstuderende. Jeg har også været med til at planlægge den, så det gjorde det ekstra meningsfuldt at være med. Jeg synes, det er en virkelig god måde at komme tættere på hinanden på og lære studerende fra andre semestre og universiteter at kende. Der er noget særligt ved at være samlet omkring både den samme tro og den samme uddannelse.

Hvad gjorde størst indtryk på dig under lejren?

Noget af det, der gjorde størst indtryk på mig, var fællesskabet. At man ret hurtigt kunne tale åbent om både tro, studieliv og de udfordringer, man møder på studiet. Det var virkelig opmuntrende at møde andre, der står i mange af de samme overvejelser, og at mærke,

Hvorfor har du valgt at tage med på km-lejr?

Jeg valgte at tage med, fordi jeg til hverdag virkelig sætter pris på det lokale KM-fællesskab, vi har i Aarhus, hvor man kommer lidt ud af semesterets osteklokke og får en mere nuanceret social omgangskreds og nogle dejlige nye perspektiver. Og så tænkte jeg, at en hel weekend, hvor man også møder folk fra andre dele af landet, løb

Sarah Schanche

hvor meget støtte og inspiration man kan få fra hinanden.

Hvordan oplever du det at være kristen på medicinstudiet?

Jeg oplever det som noget, der giver mig et vigtigt perspektiv på studiet. Medicin kan hurtigt komme til at handle meget om præstation og faglighed, men min tro minder mig om, at mennesker er mere end diagnoser og sygdom. Samtidig kan det også nogle gange være udfordrende at stå med værdier eller spørgsmål, som ikke altid fylder så meget i studiemiljøet, men netop derfor er det også rigtig værdifuldt at have et kristent fællesskab.

Har lejren givet dig nye perspektiver på hvordan tro og lægegerning hænger sammen?

Lejren gav rum til at reflektere over, hvordan tro kan være en del af ens motivation for at arbejde med mennesker

som en fantastisk mulighed for at få åbnet sindet og styrket sin tro indenfor faget endnu mere - og det blev endnu bedre, end jeg havde håbet.

Hvad gjorde størst indtryk på dig under lejren?

Det, der gjorde størst indtryk på mig, var nok, hvor imødekommende og åbne folk var. Både overfor hinandens liv, den personlige tro og vores fælles fag. Det burde jo nok ikke være overraskende, men i den verden, vi lever i, er det en yderst velkommen sjældenhed. Det blev også kun bedre af, at det ikke bare var en kort aften, men at vi var fælles i alle døgnets timer, hvilket gav et dybere kendskab til hinanden.

Hvordan oplever du det at være kristen på medicinstudiet?

Jeg synes, selve studiet passer rigtigt godt med min tro. At dykke ned i alle de små detaljer, som tilsammen giver mennesket liv, forstærker mit bånd til Gud og min tvivl på tilfældighederne.

og vise omsorg i lægegerningen. Det var inspirerende at høre andres tanker og erfaringer, og det gav mig en større bevidsthed om, hvordan tro og faglighed kan gå hånd i hånd i måden, man møder patienter på. Vi er i sidste ende læger, der har en gave i vores hænder, som vi skal give videre, nemlig Guds kærlighed.

Natali Zrawdex

I det større fællesskab på semesteret kan jeg godt mærke, at jeg som troende kristen er af en sjælden art - hvilket undrer mig. Men det glæder mig, at mange studiekammerater interesseret spørger ind til min tro, selvom de ikke har planer om at ændre deres holdning.

Har lejren givet dig nye perspektiver på, hvordan tro og lægegerning hænger sammen?

Oplægget lørdag af Alan Axelsen var både inspirerende og lærerigt, og jeg fik et nyt syn på religion, overlevelse og ytringsfrihed i det offentlige sundhedsvæsen. Derudover gav de tre dejlige læger, vi havde med på lejren, også nye perspektiver, både ved frimodigt at vise sig frem, ved at fortælle om troen sammen med deres specialer, og ved at vise os, hvordan det egentlig er at være kristen læge. Det virker til, at man kan integrere sin personlige tro i sin lægegerning mere, end jeg havde regnet med - og det glæder jeg mig til personligt at komme ud og opleve.

Mit lægeliv

Bøn blev et tilbud til mine patienter

AF ALLAN AXELSEN, AARHUS

Kan man som læge bede for sine patienter? Gud insisterede på, at jeg gjorde det.

Hvad vil det sige at være en kristen læge? Det har jeg tit funderet over i mine cirka 25 år som praktiserende læge i Risskov ved Århus. Man kan jo dårligt behandle en pneumoni på en særlig kristen måde? Opføre sig ordentligt overfor patienterne kan man jo – men det gør andre læger også, det er nærmest en del af lægeløftet.

Man kunne jo bede for dem og tale

med dem om Gud? Det drøftede vi faktisk i den klinik, jeg havde sammen med en anden kristen læge. Vi møder ofte patienter i dyb nød, med svær sygdom, dyb depression og andre ting, hvor vi som læger ikke nødvendigvis kan gøre så meget. Det ville jo egentlig være relevant at præsentere dem for Himlens og Jordens skaber, og hans søn – de kan noget, når vi andre må give op ...

Gud blev ved med at spørge

Jeg oplevede så faktisk, at Gud i 2009 talte til mig og sagde, at det kunne jeg jo gøre; altså bede for patienterne og tale med dem om Gud.

Det afslog jeg naturligvis, det havde jeg for det første ingen erfaring med, jeg syntes det ville være pinligt og var ret sikker på at blive til grin overfor patienterne, hvilket jo ikke er rart. Og hvad ville kollegerne sige, hvis det skulle slippe ud...? så nej tak, herfra.

Imidlertid spurgte han igen nogle uger senere, og da jeg efterhånden dårligt kunne undslå mig, tænkte jeg, at en lille handel ville være fin (man er vel nordjyde), så jeg sagde: »OK, jeg vil bede for en om dagen, hvis du fortæller mig, hvem det er!«

Min første bede-opgave

Nogle dage senere var jeg på besøg hos en ældre patient i Brabrand. Han boede i et trist område i en etværelseslejlighed og havde diverse sygdomme og problemer, som vi drøftede på dette hjemmebesøg.

Til sidst tænkte jeg så, at jeg jo kunne spørge, om vi skulle bede sammen (skaden ville jo være til at overse), og til min overraskelse sagde han, at det ville han rigtig gerne! Så vi foldede hænderne, og jeg bad en bøn.

Det var onsdag, og jeg havde fri torsdag og fredag, så da jeg mødte mandag morgen, havde jeg glemt alt om mine aftaler med 'chefen', men det

Allan Axelsen har bedt for sine patienter, men er også meget imødekommende overfor Kristne Medicinere, bl.a. holdt han oplæg på deres landslejr i marts.

»Alan Axelsens oplæg var både inspirerende og lærerigt, og jeg fik et nyt syn på religion, overlevelse og ytringsfrihed i det offentlige sundhedsvæsen,« sagde en deltager på KM-landslejr, se side 18.

“ jeg kunne spørge, om vi skulle bede sammen (skaden ville jo være til at overse), og til min overraskelse sagde han, at det ville han rigtigt gerne! Så vi foldede hænderne, og jeg bad en bøn.

var åbenbart ikke gensidigt. Den første patient, der ringede, var ham, jeg havde bedt for! Han udtrykte, hvor meget det havde betydet for ham, og at det havde givet ham glæde i dagene derefter. Det er sådan, Gud minder mig om ting, så jeg forstod, at jeg måtte fortsætte.

Anledning til samtaler og omtaler

Frem til jeg gik på pension i 2023, har jeg bedt for cirka 1100 patienter og talt med godt 1000 om Gud, så det er da blevet til en del. Det har også omfattet nogle kolleger, for eksempel bad jeg for en læge, der havde det svært. Vi bad om, at hun måtte få en god ferie (det

glemte jeg så igen). Da vi mødtes nogle måneder senere, og jeg spurgte, om jeg skulle bede for hende, sagde hun: »Jamen, det har du gjort, og det var en rigtig dejlig ferie.«

På et tidspunkt spurgte en journalist på Dagens Medicin om et interview med mig om min praksis med at bede for (nogle af) patienterne. Jeg ville naturligvis helst sige nej, men følte lidt, at

det ville være lidt tåsedrengeagtigt at undsige min tro. Så nogle uger senere var mit billede, hvor jeg stod med lukkede øjne og hånden på hovedet af en patient, på forsiden af *Dagens Medicin*.

Det var noget skræmmende, men der var forbavsende lidt kritik. Den daværende formand for PLO skrev: »jeg opfatter ikke bøn som farlig, og man kan måske sidestille bøn med brug af samtaleterapi.«

Det har været en god oplevelse for mig at tage min Gud med i hverdagen. Jeg har i de 14 år, jeg bad for mine patienter, indtil jeg gik på pension i slutningen af 2023, kun oplevet cirka en håndfuld, der sagde nej tak til bønnerne, men til gengæld rigtigt mange, der kom og bad om at få en bøn, når de stod i en vanskelig situation.

Allan Axelsen var almen praktiserende læge i Risskov fra 1998-2023, hvor han gik på pension. Han har fortalt sin historie i en længere og varieret version til Kristeligt Dagblad, den 12.01.2025 i serien »Troens øjeblik«.

Mit studieliv

Jeg behøver ikke at have styr på, hvad fremtiden bringer

AF ESSEN KAMSTRUP MORTENSEN, AARHUS

Når arbejdsdagen er på mere end 10 timer, hvordan så få tid til alle de ting, som er med til at give livsglæde?

Hvad gør man, når der kun er 24 timer i døgnet, men man egentlig gerne vil have flere? Måske det dobbelte?

Det er et spørgsmål, jeg har stillet mig selv mange gange. Jeg er en uendelig tidsoptimist. Hver gang jeg bliver spurgt om at være med i et udvalg, med til at arrangere en begivenhed eller om at skrive en artikel, tænker jeg: »Det kan jeg da sagtens få tid til«.

Langt hen ad vejen går det også ret godt. Jeg elsker at have tætpakkede dage, hvor jeg er i gang med en masse forskellige ting. To dage, der næsten aldrig ligner hinanden. Jeg blomstrer de dage, hvor jeg kan få lov til at fungere

på mange måder. Når jeg har mulighed for at bruge nogle timer på at læse, lidt tid på at arbejde og så en masse tid på alle mulige andre ting og sager.

Lægevikariat 10+ timer om dagen

I starten af året begyndte jeg i et lægevikariat i en almen praksis. Det er en stor praksis oppe i Grenaa, som ligger på den gode side af en times transport fra Aarhus. Det er heldigvis ikke det store problem, for praksissen ejer en bus, vi kører i hver dag.

Vi mødes klokken 6:30 ved universitetet, kører fælles, samler nogle af lægerne op på vejen og er fremme lidt

før morgenmødet klokken 7:45. Så går dagen med konsultationer, med god mulighed for supervision til alt det, jeg er i tvivl om.

Når klokken bliver 15, kører vi tilbage mod Aarhus, hvor vi er fremme lidt over 16. For mig betyder det, at jeg tager hjemmefra omkring klokken 6 og er tilbage 10 timer og 40 minutter senere. Jeg kan rigtig godt lide mit job, jeg bliver fagligt udfordret, i et sikkert miljø, og får lov til at se en masse patienter i øjnene.

Følelsen af at være låst og fanget

Men hvad blev der af de dage, hvor jeg kunne nå mange forskellige ting? Da jeg både havde tid til frivilligt arbejde, løbeture, spontane kaffeaftaler med vennerne og alt det frivillige arbejde, jeg holder så meget af?

En følelse af at være låst og fanget i mit eget liv ramte mig. I sådan en grad, at det fik mig til at sætte spørgsmålstegn ved, om jeg overhovedet ville være læge, hvis det var sådan et liv, der ventede mig forude?

Hvordan skulle jeg så få tid til alle de ting, som er med til at give mig livsglæde?

Inden jeg begyndte på medicin, læste jeg kognitionsvidenskab. Men jeg endte med at droppe ud af det studie. Ikke fordi uddannelsen ikke var spændende, men fordi jeg havde brug for den blanding af mennesker og det faglige, jeg kunne se i medicinen. Men ud over muligheden for dette havde jeg ikke

Esben forlader hver dag sin lejlighed klokken 6 og er tilbage 10 timer og 40 minutter senere for at passe sit lægevikariat i Grenaa. Privatfoto.

Fag-tro-fællesskab giver Esben (i den røde trøje) nogle mennesker at spejle sig i, og han har flere gange deltaget i Kristelig Lægeforenings årsmøde. Foto: Kristian Kristensen.

tænkt mange tanker om, hvad lægelivet ville indebære; hvordan en hverdag så ud, og hvad den ville indeholde.

Klinikophold sjældent retvisende

De smagsprøver, man får i løbet af studiet i form af klinikophold, har, synes jeg, svært ved at give et retvisende billede af lægehverdagen.

På den ene side føles klinikophold så midlertidigt. Som nogle uger, man skal overleve, før ens rigtige liv kan starte op igen på den anden side. Samtidig bliver der givet så lidt ansvar og medejerskab, at man i mange tilfælde kan tage hjem omkring middag, hvis ikke man enten er på ét af hospitalerne langt væk, eller flittig nok til selv at finde på ting, man kan give sig til.

Så mødet med en fast arbejdsuge i denne praksis i Grenaa var første gang, jeg rigtig stiftede bekendtskab med, hvordan et lægeliv kunne se ud.

Voksenliv og verdensuro

For en garvet læge, der har haft sådan en hverdag i mange år, er vant til 6 ugers ferie om året og en fast arbejdsuge, kan det måske lyde forkælet eller naivt at blive overrasket over, hvordan det er at have et »voksenjob«.

Og det kan godt være, at der er et gran af sandhed i det. Men det har fået mig til at tænke nogle tanker om,

hvordan jeg gerne vil strukturere mit fremtidige liv, og hvad jeg forventer af det.

Vi er i en tid lige nu, hvor mange ting er oppe i luften. En verden, hvor det politiske system globalt ser meget usikkert ud. Antallet af introstillinger skaber usikkerhed om, hvorvidt man overhovedet kan komme videre i systemet, når man er færdig på universitetet. Der sker også store forandringer i, hvordan vi driver sundhedsvæsen, så den specialisering, man umiddelbart gerne vil have, resulterer måske i et helt andet job, end man først havde troet.

Det kristne fællesskab

Hvad gør man med alle de spørgsmål og usikkerheder? For mig har der været et par ting, der har været en utrolig stor hjælp for mig.

Først og fremmest har jeg været glad for det kristne fællesskab; i mit tilfælde er det Kristelig Forbund for Studerende (KFS).

Jeg har nogle virkelig gode mennesker at snakke med om mine bekymringer. Jeg er blevet mindet om, at det ikke

gør noget, at jeg ikke har styr på, hvad fremtiden bringer (selvom jeg klart synes, at det ville være det fedeste). Uvisheden er også en styrke, for jeg kan finde en tryghed i, at jeg har en far i Himmelen, som følger med i mit liv, og som ikke er ligeglad med, hvordan jeg har det.

Fagfæller at spejle sig i

Ligeledes har jeg også været glad for Kristne Medicinere og særligt årsmødet i Kristelig Lægeforening. Det har givet mig en unik mulighed for at have nogle mennesker at spejle mig i, både nogle, der er længere på studiet eller under specialisering, og nogle, som har været læge i længere tid, end jeg har levet.

At have muligheden for at snakke med andre i samme situation og høre deres erfaringer, blive bekræftet i, at jeg ikke er den eneste, der har haft det, som jeg har det lige nu. At høre, at mange er endt i et speciale ad andre veje, end det var planen i starten, og at den usikkerhed er okay at mærke. Det har været godt.

Både frustration og velsignelse

Måske er der noget fint over, at der kun er 24 timer i døgnet? Selvom jeg mange gange ønsker mig, at der er flere. Det minder mig i hvert fald om mine begrænsninger.

Det kan være frustrerende, men det kan også være en velsignelse, at jeg ikke - hverken kan eller behøver - have styr på alt, der sker omkring mig, eller hvad fremtiden vil bringe.

Så lige nu vil jeg nyde, at jeg er i en situation, hvor jeg kan fylde min hverdag med en masse dejlige ting og mennesker, og så skal jeg nok finde ud af, hvilken læge jeg gerne vil være, og hvordan min hverdag kommer til at se ud. Når den tid kommer.

Esben Kampstrup Mortensen er medicinstuderende på 10. semester. Han har boet det meste af sit liv i Holstebro, men bor nu i Aarhus. Han er blandt andet aktiv i KFS' lokalforening og landsbestyrelse og frivillig i Christianskirken, Aarhus.

Rejseberetning fra Moldova

AF ANNE BODILSEN, AARHUS, MAVE-TARM-KIRURG

Jeg er så imponeret over det arbejde, de kristne læger i Moldova står i.

I midten af februar havde jeg fornøjelse af en tur til Moldova sammen med en veninde. Wizz Air havde netop åbnet for direkte fly til Moldovas hovedstad Chisinau, så vi drog på tur til et land, vi vidste helt utroligt lidt om – lige på nær, at de har verdens to største vinkældre.

Inden vi tog afsted, kontaktede jeg ICMDA og fik derigennem kontakt med kardiologen Ruslan Ridcodubschi, som både sørgede for rundvisning på en kristen klinik, aftensmad sammen med kristne medicinstuderende og en udflugt til et naturskønt område.

At møde mennesker fra andre lande med samme profession og samme tro glæder og udfordrer mig altid. Og den kristne lægeforening i Moldova er for vild - jeg har ikke bedre ord til at beskrive det med. Jeg er så imponeret over det arbejde, de står i og er engageret i.

Godt lægearbejde og frimodigt vidnesbyrd

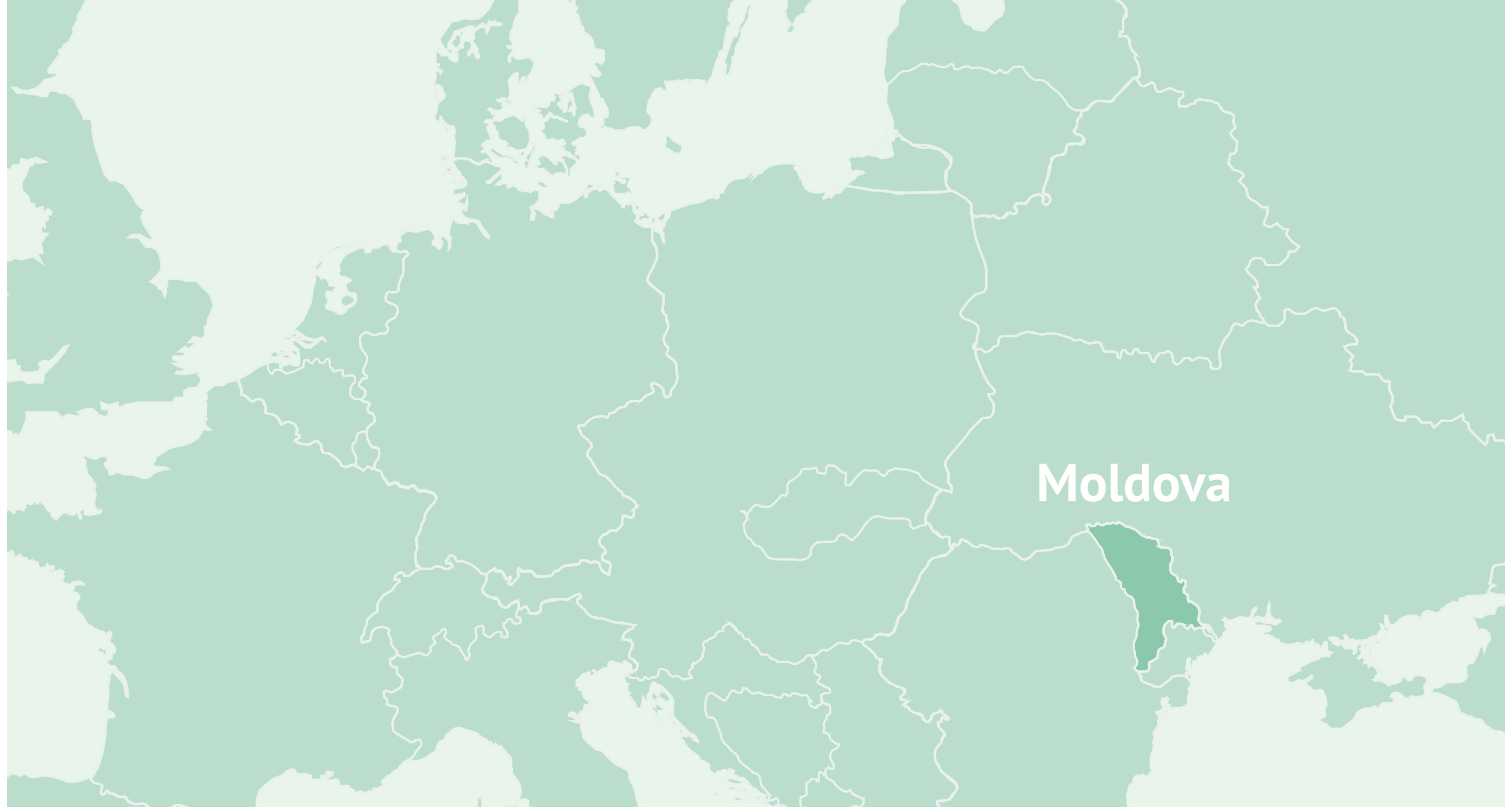
Vi besøgte den kristne klinik: Centrul Medical Creştin „Emanuel» i Chisinau. Det var den fineste klinik - som et mini-ambulanthospital med blandt andet

pædiater, kardiolog, endokrinolog, gynækolog, fysioterapeut og en lille biokemisk afdeling. De driver derudover mobile klinikker, som flere gange hver måned rejser rundt i landet for at hjælpe mennesker, der har dårligt og begrænset adgang til lægehjælp.

De ser det som deres klare mission at bringe evangeliet til deres landsmænd ved godt og ærligt udført lægearbejde, samtidig med at de fortæller om Jesus. Det kan være gennem litteratur, bibelvers på væggene eller den ansatte præst, som har samtaler med patienterne.

Anne Bodilsen og hendes veninde flankeret af th direktøren Podoleanu og tv kardiologen Curudimov. Centrul Medical Creştin „Emanuel» har 26 specialister ansat og behandler årligt ca 34.000 patienter.

Det var simpelthen så inspirerende at møde de engagerede medarbejdere, og hvordan de frimodigt delte deres tro med patienterne. Da jeg nævnte, at jeg ikke synes, det var så nemt i mit daglige arbejde, var den umiddelbare respons fra en af dem: »jamen, det er jo det bedste, vi har!«

Karakterer styrer medicinstudiet

Moldova er et lille land - lidt mindre end Danmark og med tre millioner indbyggere. Det er klemt inde mellem Rumænien og Ukraine og regnes for et af Europas fattigste. Og man kan kun læse medicin i hovedstaden.

Vi spiste en aften sammen med en flok skønne studerende, som mødes ugentligt på den kristne klinik til bibelstudium, faglig undervisning og fællesskab. De kunne fortælle om et studieliv præget af karakterræs.

Både SU-beløb og HU-stillinger bliver fordelt efter karakterer. De dygtigste får mest i SU og de bedste vilkår, men lønnen for en ung læge er alligevel så lav, at de dårligt kan få enderne til at nå sammen.

Men de fortalte også om glæden ved fællesskabet med hinanden og med de kristne læger og deres store ønske om at gøre en forskel for deres patienter.

Tak og bed for vores kollegaer i Moldova

Min veninde og jeg havde den skønneste ferie med lækker mad, hyggelige små vinbarer, et herligt »sovjet-style« hotel, som næppe var renoveret siden 60'erne, hvor vandet skulle løbe i en halv time, før man kunne gøre sig håb om et varmt bad.

Men særligt de studerende og lægernes store ønske om at dele deres tro med patienterne har jeg taget med mig hjem - som både en udfordring og en bøn for mig selv.

Tak og bed for vores kollegaer i Moldova, og tag endelig på tur dertil - de vil helt sikkert gerne have besøg.

Medicinstuderende i Moldova har markant dårligere forhold end i Danmark, men glæder sig over det kristne lægefællesskab og har et stort ønske om at gøre en forskel.

Mikroskoper og medicin bringer håb i Nordcameroun

AF ANNE-METTE FREDERIKSEN, MISSION AFRIKA

KLF's missionsfond har i to omgange givet økonomisk støtte til projekter via Mission Afrikas sundhedsgruppe.

Mission Afrika har siden sin begyndelse haft et ønske om at dele Guds kærlighed med mennesker i ord og handling - igennem forkyndelse af evangeliet og forbedringer af menneskers levevilkår.

Kristelig Lægeforening har gennem missionsfonden været med til at gøre dette arbejde muligt. I 2025 har vi udstyret to lokale sundhedsklinikker med mikroskoper, uddannet laboratorieper-

sonale og modtaget midler til indkøb af livsvigtig medicin til yderligere to klinikker.

Et stort land med begrænset sundhedssystem

Den nordlige del af Cameroun, hvor disse klinikker er placeret, er landets fattigste og har i mange år været præget af uroligheder og angreb fra Boko

Haram. Landets sundhedsarbejde er mangelfuldt eller udliciteret til private aktører, blandt andet kirker.

De kirkelige sundhedsklinikker modtager kun meget begrænset støtte fra regeringen, så deres primære indtægtskilde er fra patienter, som betaler for konsultationer, behandlinger og medicin. Derfor er det vanskeligt for klinikkerne at få tilstrækkelig indtjening til at kunne opretholde standarden på blandt andet medicin og medicinsk udstyr.

Den Lutherske kirke i Cameroun driver fire sundhedsklinikker og et regionalt hospital i det nordlige Cameroun. Hver klinik betjener store områder med op til 20 mindre landsbyer i hver og samlet set flere tusinde mennesker.

Lokal medicinmand eller hospital langt, langt væk

Når manglen på medicin og udstyr er stor, er befolkningen mere tilbøjelige til at benytte sig af traditionelle metoder, som kan ende med at gøre større skader end gavn. Høj kvalitet i diagnostik og behandling er derfor en vigtig faktor i at skabe tillid til sundhedsarbejdet generelt.

Med mikroskoper på klinikkerne kan man nedbringe fejldiagnosticering og overmedicinering samt sikre opsporing af kritisk sygdom. Med mere præcis diagnosticering bliver patienterne hurtigere udredt og får den rette medicin med det samme og undgår at skulle betale for unødigt medicin. Det nedsæt-

Medarbejderne på Den Lutherske Kirkes klinikker i Nordcameroun er taknemmelige for at kunne lave en mere præcis diagnosticering ved hjælp af de donerede mikroskoper, som er af høj kvalitet.

ter også behovet for at måtte henvise patienter til større faciliteter langt væk.

Adgang til medicinsk behandling skaber tillid

Vi er i proces med indkøb af medicin til apotekerne på to af klinikkerne. Desværre har urolighederne i området været tiltagende i efteråret 2025, hvilket har udskudt projektets start.

Projektets formål er at yde relevant, sikker og billig medicinsk behandling til patienterne og således nedbringe sygdom og dødelighed. Samtidig ønsker vi at skabe tillid i befolkningen til medicinsk behandling, så traditionelle metoder bliver overflødige.

Mulighed for udredning og behandling tæt på befolkningen er vigtig og mange gange livreddende. Personalet på klinikkerne arbejder for meget små lønninger, men brænder for deres arbejde og for at løfte deres lokalsamfund. Der er stor lærevillighed og begejstring for nye tiltag.

Vi er glade for, i samarbejde med

Cameroun

Kristelig Lægeforening, at kunne støtte disse klinikker og deres medarbejdere med træning, udstyr og medicin, så

mange mennesker fortsat kan møde Guds kærlighed gennem praktisk hjælp og omsorg.

Fremtidige internationale projekter

Vil du på frivillig-tur til Ukraine?

Medlemmer fra Kristelig Lægeforenings søsterforening i Sverige (kristnalakara.se) er i gang med at samle frivillige til ti-dages nødhjælpsture til Ukraine. Målet er, at tre internationale læger ad gangen sammen med lokale læger, tolke og andet sundhedspersonale danner en mobil Care Clinic. Afhængig af deltagere, vil der eventuelt også tilbydes undervisning af de lokale. Ønsket er, at turene vil foregå løbende.

Hvis nogle af KLF's medlemmer kunne have interesse i at deltage i sådan en frivillig-tur på et tidspunkt, er man meget velkommen til at kontakte vores formand og missionssekretær Heidi Dahl Christensen (heidi@dckklf.dk) for

at høre mere og eventuelt få etableret en kontakt til Sverige.

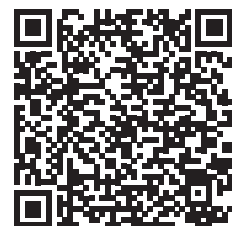
KLF's missionsfond

I 2025 har Kristelig Lægeforenings Missionsfond støttet to projekter i Burundi. Et projekt via Baptistkirken med formålet at belyse prævalensen af hepatitis B og inkludere patienter i et stort internationalt projekt med at forebygge hepatitis B og facilitere adgang til behandling.

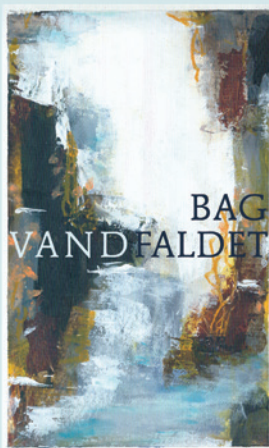
Det andet projekt er via Mission Afrika at støtte oversættelsen af *Safe Delivery App* til Kirundi, som er det officielle sprog i Burundi. App'en forventes at blive til gavn for sundhedsklinikker og jordemoderskoler i hele landet.

Vi ser frem til en mere detaljeret »afrapportering« om disse projekters forløb på et senere tidspunkt, ligesom du på denne side kan læse om et projekt i Cameroun, som missionsfonden støttede i 2024.

Har du kendskab til medicinske eller lægelige projekter i udlandet, der kunne være kvalificeret til støtte fra vores missionsfond, kan du downloade vejledning og ansøgnings-skema på vores hjemmeside ved at scanne QR-koden:

Eleonora Skov Andersen

Om depression, angst og sorg

FORORD VED PROFESSOR MERETE NORDENTOFT

Bag vandfaldet

Om depression, angst og sorg

Af Eleonora Skov Andersen

Lohse Forlag 2025

416 sider.

Eleonora Skov Andersens beundringsværdige ærlighed om egne smertefulde oplevelser i opvækst og i en senere depression gør denne bog levende og vedkommende. Hun viser også, hvordan den åndelige tilgang kan både bruges og misbruges, og hvordan en sund evangelisk tilgang kan være forløsende og en styrke i kriser og ved psykisk lidelse.

Bogen vil være en lindring for forpinte mennesker og en nyttig og opbyggelig bog for kirkens folk både til eget brug og til at hjælpe andre i nød.

Bogen er ment som en opslagsbog;

men er så velskrevet at den er svær at slippe, når man først får begyndt. Desuden bærer bogen præg af stor faglig viden og indsigt i psykiske lidelser og kriser.

Kan også varmt anbefales til kolleger og patienter i sundhedsvæsenet, som ikke er forskrækkede over for den åndelige side af tilværelsen.

Af Laurits Laursen Bjerre, Overlæge i psykiatri, supervisor i psykodynamisk psykoterapi, Haderslev

Læs hele anmeldelsen ved at scanne koden.

Gud, hvor jeg savner ham!

Refleksioner om sygdom, sorg og håb

Af Jakob Søre Esmarch

Forlagsgruppen Lohse 2023

304 sider. Fås også som lydbog

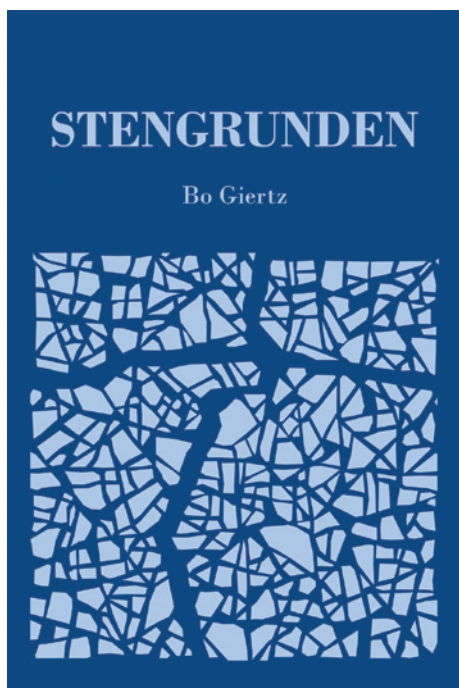
Gud, hvor jeg savner ham! er gennemsynet af håbet om gensyn

Bogen er skrevet af en præst fra Holstebro, der i 2014 mistede sin 10-årige søn til kræft (hjernetumor). Forløbet beskrives i dagbogsform, hvor sønnen Simon debuterer med hovedpine, opkastning etc. Og han følges igennem sygdomsforløbet i en kernefamilie, der

yderligere er udfordret med en dreng med Downs syndrom.

Man følger familien i hele forløbet med opture og nedture, diagnostisk usikkerhed og behandlingsmuligheder. Hvordan sige sandheden til sit barn? »Sandheden kan være utidig. Men taler vi usandt, så ødelægger vi tilliden.« Lægelig behandling og bøn om helbredelse står ikke i modsætning til hinanden, men i forlængelse af hinanden.

Forfatteren beskriver magtesløsheden som et grundvilkår. »Bevidstheden om døden skærper fokus på det skønne,

Stengrunden

4. udgave (1. Udgave: 1941)

Roman af Bo Giertz

Lohse Forlag 2025

312 sider.

Romanen *Stengrunden* drager læseren ind som fluen på væggen

Det er mit første møde med denne klassiker. Jeg blev hurtig draget ind i det svenske landsogns sorger, glæder og konflikter og ikke mindst de unge præsters søgen efter Gud.

Vi begynder i det 18. århundrede. Oplysningstiden er på fremmarch og når helt ind i præstegårde og teologistudier. Den unge præst, Savonius, får en sen vinteraften til opgave at bringe den sidste nadver til et sognebarn. Dette bliver den spæde start til en personlig tro, men dog ikke uden tvivl og konflikter i menigheden.

Den anden unge præst, Fridfeldt, møder vi i samme sogn, cirka 100 år senere. Han er berørt af vækkelsen og synes at have sit på det tørre. Hans møde med menigheden, og i særdeleshed med en ældre præst, afføder mange spørgsmål, især om hvordan man gør sig fortjent til frelsen.

Den tredje præst, Torvik, ankommer

med bussen til samme landsogn i begyndelsen af det 20. århundrede. Han er opgivende og oplever menigheden og sig selv smuldre hen. Forsoning med godsejeren bliver indledningen til en spirende vækkelse, dog ikke uden vildskud.

På trods af de historiske vingesus formår bogen at være yderst aktuel.

De unge præsters misforståede kamp om Guds gunst og efterfølgende dybe erkendelse af Guds nåde er til evig tid relevant. Fænomenet »os og dem« og lovtrældom får nye perspektiver, når man introduceres til det svenske landsogns kirke- og trosliv. Sproget er ligetil, dog uden at det bliver fladt og farveløst. De lange dialoger fremstår naturlige, og man føler sig som fluen på væggen i præstegården.

Denne bog får min varmeste anbefaling, uanset om det er et nyt bekendtskab eller et gensyn.

Af anæstesilæge Ida Guldborg, Køge

vi har, bevidstheden om døden skærper blikket for livets værdi og skønhed.«

Bogen gennemstråles af en forankret tro på Gud. En stærk bog, som man ikke lige kan ryste af sig. Der stilles mange spørgsmål: Hvorfor sover du, Gud? Også tvivlen bliver italesat: »Tvivlen arbejder i mig. Når Gud ikke har gjort Simon rask, er det så, fordi Gud slet ikke findes?«

Troen på Kristus er der stadig. Udfordret – ikke som en svagere tro: »At være menneske er også at være sårbar og svag. I magtesløsheden er vi løst fra ansvar. I stedet må vi sætte vor lid til andre, til læger og til Gud.«

Bogen er dejlig konkret: Hvordan kan jeg hjælpe mennesker i livskriser? Hvordan håndterer jeg smerten og sorgen hos et medmenneske? »Vi har brug for nogle at følges med og nogle, der ser os. Det bedste var, at venner orkede at gå med mig ind i mørket og ikke forsøgte at forklare eller give råd!«

Håbet om gensyn i evigheden gennemsyrrer bogen, såvel hos familien som hos den syge dreng. Himmelsten er små sten, som Simon lægger illustrationer og farver på. De minder ham og familien om Himmelen som en verden uden sygdom og smerter. »Og uden briller.« Det kristne

håb binder sig ikke til noget subjektivt i mig. Det binder sig altid til Gud.

Bogen er relevant for os alle. Ingen lever livet, uden at noget svært rammer en, og Gud synes fjern. Vi møder mennesker, der rammes. Læs bogen, og bliv opmuntret over livets gave, og bliv mindet om, at Kristus lider med os og er hos os – også i mørket, hvor vi ingenting kan se.

Af øjenlæge Jørgen Nørrelykke Nissen, Aabenraa

Andagt

Et land, der flyder med mælk og honning

AF JEFF SØRENSEN, ODENSE, PLO

Et af mange steder i Biblen, der taler om Guds omsorg og hjælp, er 2. Mosebog kapitel 3, vers 7-8. Gud åbenbarer sig for Moses og forklarer, hvad han har gjort for sit folk:

»Jeg har set mit folks lidelse i Egypten, jeg har hørt deres klageskrig over slavefogederne. Jeg har lagt mig deres lidelser på sinde, og derfor er jeg kommet ned for at redde dem fra egypterne og føre dem op fra dette land og til et land, der flyder med mælk og honning.«

Her læser vi, at Gud ser os, Gud hører os, Gud har medfølelse med os, og Gud handler for os. Det har jeg prøvet at tage til mig gennem mange år.

I en periode var jeg ung alene-læge på et hospital i Tanzania. En ældre mand med voldsomt udspilet abdomen og ulidelige smerter kom til os. Hvis ikke jeg opererede ham, ville han dø, så jeg måtte gå i gang uden at have min dygtige kollega at samarbejde med. Jeg var fortvivlet, for jeg havde aldrig selv opereret på store tarmkatastrofer – kun assisteret nogle gange. Og jeg fandt en halv meter tyk, sort tarm.

Før operationen havde jeg skyndt mig at læse på lektien og måtte sammen med operationsholdet i den grad befale os alle i Guds gode hænder. Uden hans hjælp ville det ikke gå. Det lykkedes at få tarmen fjernet og lavet en stomi, og da jeg dagen efter tilså ham igen, så strålede han og sagde: Doktor – det her har Gud gjort! Det var vi enige om.

Også i mit praksisliv herhjemme har jeg ofte fundet stor fred i at kaste al min frygt og bekymring over på Gud. Der har været perioder, hvor det var svært at tage på arbejde. Personaleforhold, der drænede for energi. Patienter, der var meget syge og utilfredse med, at ingen kunne gøre dem raske. Angsten for at overse alvorlig sygdom. Men Gud så og hørte mig virkelig helt konkret, og jeg mærkede hans omsorg. Jeg kunne køre lettet af sted vel vidende,

at jeg havde lagt det hele over til Ham. Og han gik ind i det og løste det for mig – ofte på en overraskende måde.

Intet er for stort, og intet er for småt til at placere det alt sammen i Guds gode hænder.

Jeg er også så glad for sidste del af vers 8: »Gud vil føre sit folk op fra dette land, til et land, der flyder med mælk og honning.«

Som kristne er vi rensede for al vores skyld, for Jesus tog det hele på sig. Vi er på vej fra dette land med dets skønhed, men også lidelser og klageskrig – til et nyt land, en ny jord, hvor Gud bor. Og han vil tørre hver tåre af vores øjne, og døden skal ikke være mere, ej heller sorg, ej heller skrig, ej heller pine skal være mere (Åb 21,3-4). Det er et vidunderligt perspektiv på hele vores liv. Vi har en fremtid og et håb, som er urokkeligt.

Mit bibelvers

To mænd gik op til templet for at bede. Farisæeren stillede sig op og bad således for sig selv: Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker, røvere, uretfærdige, ægteskabsbrydere, eller som tolderen dér. Jeg faster to gange om ugen, og jeg giver tiende af hele min indtægt. Men tolderen stod afsides og ville ikke engang løfte sit blik mod himlen, men slog sig for brystet og sagde: Gud, vær mig synder nådig (Luk 18,10-13).

Der er noget særligt i denne lignelse om de to mænds møde med Gud. Det er let at komme til at stå i farisæerens sko og tænke præcis som ham: »Tak Gud, at jeg ikke er som...«.

På en måde kan det være et udtryk for taknemlighed over de ressourcer og privilegier, jeg er blevet givet af Gud. Men det er ikke altid taknemmelighedens klang, der lyder i mit hjerte, men selvretfærdighedens.

Historien bliver en unik påmindelse for mig om hvert menneskes (og patients) værdi. At status, udseende og baggrund langt fra kan definere, hvem et menneske er – og hvem er jeg i øvrigt at kunne dømme et menneske?

Selv kan jeg ikke engang stoppe med at synde, så det vil være en fejl at tro, at jeg er bedre end nogen andre. Jeg er til og har fået livet udelukkende på grund af Guds gavmildhed. Derfor må mit hjertes position være at bøje mig ydmygt for Ham, der kender min synd og valgte at tage den på sig alligevel.

Jeg hører mange hviske, alle dage er der rædsel, de rotter sig sammen mod mig, lægger planer om at tage mit liv. Men jeg stoler på dig, Herre, jeg siger: Du er min Gud. Mit livsløb er i din hånd, red mig fra mine fjender og forfølgere (Sl 31,14-16).

Der var krav om seks måneders gyn/obs-ansættelse for at komme i almen praksis. Der var rigtig mange ting, der var absolut nødvendige at lære inden for dette felt. Der var mange rigtig gode kollegaer, jordemødre og sygeplejersker, der var meget hjælpsomme og gode at sparre med. Det var et lærerigt sted at være ansat.

Men det var også et svært sted at arbejde.

Jeg havde aftalt med en af overlægerne, at jeg var fritaget for at foretage aborter. Da det blev alment kendt i afdelingen, kunne jeg mærke, at en del af de ansatte følte sig meget provokeret af min livsholdning. Der blev hvisket, og flere af mine kollegaer søgte at finde fejl i mit arbejde. Jeg blev tiltagende bange for at gå på arbejde, fordi stemningen var så anspændt, og jeg var bange for at lave fejl. Det var en svær tid, men samtidig en lærerig tid både fagligt og åndeligt.

Der er i Danmark foretaget cirka 16.000 aborter om året siden 1. oktober 1973. 52 år x 16.000 = mere end 800.000 mennesker, der ikke har fået lov til at leve i Danmark.

Der mangler arbejdskraft i Danmark. Ja, det er vi selv skyld i. Vi har handlet imod Guds bud og sat os op imod Guds skaberordning.

Bøn: Herre, se i nåde til vort folk, og tilgiv os vor synd.

Af Stine Dahl Braüner,
stud.med. 4. semester, Aarhus

Af Kristine Sølvsten Engell-Kofoed,
pens.PLO, Rødovre

ICMDA Verdenskonference

Denne sommer er der verdenskonference i ICMDA (International Christian Medical and Dentist Association). Denne gang på ferieøen Jeju i Sydkorea. 15 medlemmer af KLF tager afsted, herunder tre studerende, som har fået KLF-rejselegat. De har lovet at sende billeder og indtryk hjem, så hold øje med vores facebookside og hjemmeside.

Scan koden og besøg:

facebook.com/kristeliglaegeforening

Scan koden og besøg:

kristeliglaegeforeningen.dk

Kære medlem!

Der kommer ændringer i forhold til dadlnet. Husk at give KLF besked, hvis du skifter mailadresse. Nogle bruger arbejdsmail – husk også her at give os besked, når du skifter arbejdsplads.

Kalender

30. juni - 5. juli 2026	ICMDA Verdenskonference
2.-4. oktober 2026	Årsmøde (program side 6)
23. januar 2027	Vintermøde. København NV
17. april 2027	Forårsmøde. Aarhus

Indkaldelse til generalforsamling i

Kristelig lægeforening

3. oktober 2026 kl. 15:30 på Dalum Landbrugsskole, Odense.
Se dagsorden på side 6.